

डोटी जिल्लामा प्रचलित घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी सामाजिक शास्त्र सङ्काय

नेपाली केन्द्रीय विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह

द्वितीय वर्ष, दसौं पत्रको प्रयोजनार्थ

प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

पूर्णानन्द ओझा

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०६८

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका छात्र पूर्णानन्द ओझाले स्नातकोत्तर नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पार्नुभएको डोटी जिल्लामा प्रचलित घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषण शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कन गरी स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

१. प्रा. केशव सुवेदी	(नि.विभागीय प्रमुख)	
२. प्रा. डा. मोतीलाल पराजुली	(शोधनिर्देशक)	
३. सह-प्रा. तुलसीमान श्रेष्ठ	(बाह्य परिक्षक)	

मिति : २०६८/१२/१२

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

१. प्रा. केशव सुवेदी	(नि.विभागीय प्रमुख)	
२. प्रा. डा. मोतीलाल पराजुली	(शोधनिर्देशक)	
३. सह-प्रा. तुलसीमान श्रेष्ठ	(बाह्य परिक्षक)	

मिति : २०६८/१२/१२

शोधनिर्देशकको सिफारिस

डोटी जिल्लामा प्रचलित घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषण शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र त्रि.वि., नेपाली केन्द्रीय विभाग (शैक्षिक वर्ष : ०६५-६६) का छात्र श्री पूर्णानन्द ओझाले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । क्षेत्रकार्यबाट सामग्री सङ्कलन गरी तयार पारिएको प्रस्तुत शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु र मूल्याङ्कन प्रक्रिया अगाडि बढाउन नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६६/१२/०३

.....

डा. मोतीलाल पराजुली

प्राध्यापक

नेपाली केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि. काठमाडा

शोधनिर्देशकको सिफारिस

डोटी जिल्लामा प्रचलित घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषण शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र त्रि.वि., नेपाली केन्द्रीय विभाग (शैक्षिक वर्ष : ०६५-६६) का छात्र श्री पूर्णानन्द ओझाले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । क्षेत्रकार्यबाट सामग्री सङ्कलन गरी तयार पारिएको प्रस्तुत शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु र मूल्याङ्कन प्रक्रिया अगाडि बढाउन नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६६/१२/०३

.....

डा. मोतीलाल पराजुली

प्राध्यापक

नेपाली केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि. काठमाडौं

कृतज्ञताज्ञापन

डोटेली लोकगीतको सङ्कलन तथा विश्लेषणकार्यको सन्दर्भ बेलावखत चर्चा, परिचर्चा, शोध र मूल्याङ्कन हुँदै आएको सन्दर्भमा प्रस्तुत शोधपत्र डोटेली घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषणमा केन्द्रित रहेको छ ।

प्रथमतः शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा उचित सुझाव र सल्लाह दिई प्राज्ञिक परामर्श प्रदान गर्नुहुने श्रेष्ठ गुरु प्रा.डा. मोतीलाल पराजुलीप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

मेरो अध्ययन कार्यमा स्नेह र ममताको प्रेरणा छोडेर जानुहुने सदा स्मरणीय बुवा स्व.श्री प्रेमपति ओझा र आमा स्व.श्री दुर्गादेवी ओझा तथा तदुपरान्त अभिभावकको भूमिका निर्वाह गरी प्रेरणा प्रदान गर्ने अन्य परिवारजनप्रति आजीवन ऋणी छु ।

डोटी जिल्लामा प्रचलित घरगीतको सङ्कलन र विश्लेषणका लागि आवश्यक सामग्री उपलब्ध भएको त्रि.वि. केन्द्रीय पुस्तकालय र क्षेत्रगत सामग्री सङ्कलनका क्रममा सहयोग गर्नु हुने सम्बन्धित गितेरू तथा गीतप्रेमीहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । यसै गरी शोधपत्र तयार पार्दा सहयोग र सल्लाह दिनु हुने दाजू तीर्थराज जोशी साथै टङ्कनमा सहयोग गर्ने साथी योगेन्द्र दहाल र हेमराज भट्ट प्रति पनि म आभार प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

मिति : २०६८/१२/०३

.....
पूर्णानन्द ओझा

विषयसूची
पहिलो परिच्छेद
शोध परिचय

१.१ विषय परिचय	१
१.२ समस्या कथन	२
१.३ शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.५ शोधकार्यको औचित्य	४
१.६ शोधकार्यको सीमाङ्कन	५
१.७ सामग्री सङ्कलन र शोधविधि	५
१.८ शोधपत्रको रूपरेखा	६

दोस्रो परिच्छेद

डोटी जिल्ला र डोटेरी चाडपर्वको सामान्य परिचय

२.१ डोटी जिल्लाको परिचय	७
२.२ डोटी जिल्लाका चाडपर्वको सामान्य परिचय	१८
२.३ निष्कर्ष	२५

तेस्रो परिच्छेद

लोकगीतको सिद्धान्त र डोटेली लोकगीत

३.१ लोकगीतको परिचय	२६
३.२ लोकगीतका तत्वहरू	२७
३.३ लोकगीतको वर्गीकरण	२९
३.४ डोटेली लोकगीतको परिचय	३२
३.५ डोटेली लोकगीतको वर्गीकरण	३३
३.६ निष्कर्ष	४०

चौथो परिच्छेद

डोटीमा प्रचलित घरगीतको परिचय

४.१ विषय प्रवेश	४१
४.२ डोटेली घरगीत र ड्यौडागीतमा भिन्नता	४१
४.३ निष्कर्ष	४६

पाँचौँ परिच्छेद

डोटेली घरगीतको सङ्कलन

५.१ विषय प्रवेश	४७
५.२ निष्कर्ष	९३

छैटौँ परिच्छेद

डोटेली घरगीतको विश्लेषण

६.१ डोटेली घरगीतमा समाज र संस्कृति	९४
६.२ डोटेली घरगीतमा भाषा र लय	१०६
६.३ निष्कर्ष	१११

सातौँ परिच्छेद

उपसंहार

७.१ सारांश	११२
७.२ निष्कर्ष	११३
७.३ भावी अनुसन्धानका निम्ति सुझाव	११४
सन्दर्भसामग्री सूची	११५